

DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENT

Statsråden

Arbeids- og sosialkomiteen i Stortinget
Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

25/4492-

5. januar 2026

**Svar på Representantforslag 61 S (2025-2026) fra
stortingsrepresentantene Amalie Gunnufsen, Anna Molberg og Haagen
Poppe om å gjøre det enklere for unge å komme i jobb (dokument 8:61 S
(2025-2026))**

Jeg viser til brev fra komiteen 5. desember 2025 der det bes om en vurdering av representantforslag 61 S (2025–2026) fra stortingsrepresentantene Amalie Gunnufsen, Anna Molberg og Haagen Poppe om å gjøre det enklere for unge å komme i jobb. Jeg vil for øvrig vise til min forgjengers svar på Representantforslag 178 S (2023–2024). Enkelte av forslagene faller også denne gang inn under andre statsråders ansvarsområder. Helse- og omsorgsministeren har utformet svar til forslag nr. 4 og 5 og barne- og familieministeren til forslag nr. 6.

Jeg er enig med forslagsstillerne i at det kan være flere fordeler ved å ha en jobb som ung. Tidlig arbeidserfaring gir muligheter til å knytte kontakter, bygge CV, utvikle selvtillit og ferdigheter i arbeidslivet. En deltids- eller sommerjobb som ungdom kan derfor legge grunnlaget for stabil tilknytning til arbeidsmarkedet senere i livet. Samtidig har unge et særskilt behov for beskyttelse, og må sikres arbeidsbetingelser som er tilpasset deres alder, slik at et tidlig møte med arbeidslivet ikke gjør at deres helse, sikkerhet, utvikling og skolegang blir skadelidende.

Det er en høyere andel sysselsatte unge mellom 15 og 24 år i Norge enn gjennomsnittet i Europa. Om lag halvparten i alderen 15–19 år var sysselsatt i 2024. Sysselsettingsandelen for ungdom i denne aldersgruppen er på et høyere nivå nå enn den har vært siden 1980-tallet. Sysselsettingen blant unge svinger mer over tid og er betydelig mer påvirket av konjunkturene enn for eldre aldersgrupper. Blant de yngste er det svært vanlig å kombinere jobb med utdanning, og flesteparten jobber deltid. Nesten én av tre under 20 år har en

butikkjobb. I tillegg jobber mange innenfor overnatting og servering eller helse- og sosialtjenester.

Jeg har følgende kommentarer til de enkelte forslagene som fremmes i representantforslaget:

Forslag 1 om å tillate ungdom flere ungdommer mellom 15 og 18 år, i flere sektorer, å arbeide frem til midnatt

Jeg legger til grunn at forslagsstillerne med «ungdom» sikter til unge mellom 15 og 18 år som ikke er skolepliktige. Utgangspunktet er at disse ungdommene skal ha arbeidsfri i minst 8 timer som omfatter kl. 23 til 06. Vi har i dag i forskrift en rekke unntak fra dette, som i flere tilfeller åpner for at ungdom kan arbeide frem til midnatt. Disse er knyttet til spesifikke bransjer, typer arbeid og stilling, for eksempel arbeid på lærekontrakt i virksomheter innen hotell- og restauranthæringen.

EU-direktiv 94/33/EF om vern av unge på arbeidsplassen er en del av EØS-avtalen, og gir minimumsregler som skal beskytte unge mot økonomisk utnyttning og mot ethvert arbeid som kan skade deres sikkerhet, helse og deres fysiske, mentale, moralske eller sosiale utvikling eller gripe forstyrrende inn i deres utdanning. Hovedregelen etter direktivet er at barn og ungdom skal ha fri om natten (kl. 22–06 eller 23–07), men ungdom kan tillates å jobbe i nattetidsrommet innen særskilte virksomhetssektorer, men likevel ikke mellom kl. 00 og 04 (med noen få unntak).

Direktivet åpner etter Arbeids- og inkluderingsdepartementets vurdering ikke for generelt å tillate ungdom å arbeide frem til midnatt. Siden dette kun kan tillates «innen særskilte virksomhetssektorer», må direktivet forstås slik at hovedregelen skal være at dette *ikke* er tillatt, og at unntak fra dette utgangspunktet må fastsettes særskilt i regelverket og være knyttet til spesifikke bransjer eller lignende. Også andre folkerettslige forpliktelser, for eksempel Sosialpakten (ETS nr. 163), begrenser adgangen til å tillate ungdommer å arbeide om natten.

Jeg vil også påpeke at nattarbeid anses å være særlig belastende, og at barn og ungdom er blant de mest sårbare arbeidstakerne på grunn av sin unge alder og manglende erfaring og utvikling. Det er et generelt krav at personer under 18 år ikke skal utføre arbeid som kan være til skade for deres helse, utvikling eller skolegang, og arbeidstiden skal ikke legges slik at den hindrer skolegang eller det å dra nytte av undervisningen. Dette gjelder både grunnskole og videregående opplæring. Ulike typer arbeid innebærer dessuten ulike belastninger, som kan variere ut fra når på døgnet det er snakk om. Jeg vil derfor være svært forsiktig med å utvide adgangen til nattarbeid for 15–17-åringene uten at det er godt begrunnet i et reelt behov.

Forslag 2 om utrede handlingsrommet for å, innenfor Norges folkerettslige forpliktelser, gi noen flere unntak i arbeidstidsbestemmelsene for barn, slik at flere barn under 15 år kan arbeide noe mer enn to timer på skoledager

Forslagsstillerne ønsker å få utredet «handlingsrommet» for å, innenfor Norges folkerettslige forpliktelser, gi noen flere unntak i arbeidstidsbestemmelsene for barn, slik at flere «ungdom» under 15 år kan arbeide noe mer enn to timer på skoledager. Med andre ord utrede en endring i arbeidsmiljøloven som tillater «ungdom under 15 år» å arbeide noe mer enn to timer på skoledager. Jeg legger til grunn at med dette menes barn som er under 15 år gamle eller som fortsatt er skolepliktige. For «ungdom», det vil si unge mellom 15 og 18 år som ikke er skolepliktige, gjelder ikke begrensningen på to timer arbeid i døgnet på skoledager.

Arbeid av barn som er under 15 år eller skolepliktige er i utgangspunktet forbudt. Dette er likevel tillatt for kulturelt og lignende arbeid, «lett arbeid» fra fylte 13 år og arbeid som ledd i skolegang eller praktisk yrkesorientering ved fylte 14 år. Det er en forutsetning at arbeidet ikke kan være til skade for sikkerhet, helse, utvikling eller skolegang, og arbeidstiden legges slik at den ikke hindrer skolegang eller hindrer å dra nytte av undervisningen. Dette er i tråd med direktiv 94/33/EF om vern av unge personer på arbeidsplassen.

For barn som er under 15 år eller er skolepliktig skal arbeidstiden etter arbeidsmiljøloven ikke overstige 2 timer i døgnet på dager med undervisning. Dette er i tråd med direktivets artikkel 8 nr. 1 bokstav b slår fast at arbeidstiden skal begrenses til 2 timer hver undervisningsdag og 12 timer i uken for arbeid som utføres under skolegang, men utenfor skoletid. Departementet kan ikke se at direktivet åpner for å gjøre unntak fra denne regelen.

Verken arbeidsmiljøloven eller direktivet gjør et skille mellom korte og lange skoledager. Det at skoledagen er kortere enkelte dager eller kortere for yngre barn, kan etter mitt syn uansett ikke begrunne en utvidelse av den daglige arbeidstiden, slik jeg oppfatter at forslagsstillerne ønsker. Vi må huske at det her er snakk om barn som ennå ikke er ferdig med grunnskolen, hvor hovedregelen er barnearbeid er forbudt. Barn har et særlig behov for et strengt vern, og lange arbeidsøkter vil raskt komme i konflikt med hensynene som reglene om barnearbeid skal ivareta.

Forslag 3 om en endring i arbeidsmiljøloven som gjør det mulig å jobbe fem søndager på rad

Utgangspunktet i arbeidsmiljøloven er at arbeidstaker skal ha fri minst annenhver søn- og helgedag. Jeg vil imidlertid peke på at det allerede finnes flere muligheter til å fravike hovedregelen om hyppighet av søndagsarbeid. Arbeidsgiver og arbeidstaker kan for eksempel skriftlig avtale at det ukentlige fridøgn i en periode kan falle på hver fjerde uke en søn- eller helgedag.

Bakgrunnen for reglene om søndagsarbeid er hensynet til arbeidstakernes sosiale og velferdsmessige behov. Felles hvile- og helgedager er viktig for samfunnet som helhet, fordi de muliggjør aktiviteter som skaper fellesskap og kollektiv samhørighet i samfunnet. Jeg mener det er viktig å holde på prinsippet om en felles fridag.

Jeg har forståelse for at noen unge kan ønske å jobbe flere enn tre søndager på rad. På den annen side er det viktig at også unge har rettigheter og arbeidsvilkår som andre, og gis

mulighet til å delta i samfunnet. Helgen som felles friperiode er av stor verdi for familielivet, fritid og deltakelse i samfunnslivet. Hyppig og vedvarende arbeid på kvelder, netter og i helger kan være uheldig for utbytte for skolegangen, samt at også unge mennesker trenger fridager, og å kunne hvile ut. Det kan også avskjære den enkelte fra sosialt samvær og samfunnsmessig deltakelse.

Selv om forslaget fremmes i forbindelse med arbeid for unge, foreslår forslagstiller dette som en generell endring, og da vil jeg understreke at begrunnelsen som ligger bak begrensningene i søndagsarbeid gjør at det å ha fri på andre tidspunkter i uken ikke uten videre kan kompensere for arbeid på søn- og helgedager.

Jeg vil også understreke at begrensninger i hyppigheten av søn- og helgedagsarbeid har eksistert siden før arbeidsmiljøloven av 2005. Spørsmålet om å åpne for enda større fleksibilitet har vært vurdert flere ganger, og regelen om gjennomsnittsberegning av søndagsarbeid ble lempet senest i 2015, da regelen ble endret fra at arbeidstaker skal ha fra fri minst hver tredje til minst hver fjerde søndag. Jeg mener fleksibiliteten i regelverket allerede er stor uten at hovedregelen om søndagsfri er svekket. Slik bør det etter mitt syn også være framover.

Forslag 4 om å endre alkoholloven slik at personer som har nådd myndighetsalder, kan selge, utlevere og skjenke alkoholgruppe 3 når en person over 20 år har daglig tilsyn med salget.

For regjeringen er det viktig å opprettholde en restriktiv og helhetlig alkoholpolitikk, basert på effektive virkemidler. Et av disse virkemidlene er aldersgrenser for salg, skjenking og utlevering av alkoholholdig drikk, jf. alkoholloven § 1-5.

Et grunnleggende prinsipp i alkoholloven er at personer som har befatning med alkohol selv må være over den alder som gjelder for kjøp av varen. Dette er både av hensyn til at den mindreårige selv ikke skal ha tilgang på alkohol og at den mindreårige ikke skal omsette til bl.a. andre mindreårige.

Det finnes i dag et unntak fra aldersgrensene når det gjelder personer med kokk-, servitør- eller resepsjonistfagbrev, disse kan selge eller skjenke alkoholholdig drikk selv om de er under aldersgrensene i alkoholloven. I tillegg kan lærlinger og elever i kokk-, servitør- eller resepsjonistfag i videregående skole under praktisk opplæring i bedrift, likevel selge og servere alkoholholdig drikk når dette er nødvendig av hensyn til opplæringen. Det er da et vilkår at det foreligger en reell opplæringssituasjon, hvor salg eller servering av alkoholholdig drikk inngår som en del av en fastsatt læreplan.

Alkohol i gruppe 3 har et særlig stort skadepotensial og alderskravet er derfor 20 år. Det er viktig at omsetningen av denne varen foregår i særlig trygge former. Slik jeg ser det, tilsier dette at det ikke bør være mulig for 18 og 19-åringer å selge, skjenke eller utlevere alkoholgruppe 3 selv om en person over 20 år har daglig tilsyn med salget.

På generelt grunnlag er jeg av den oppfatning at det forhold at ikke alle personer over 18 år har anledning til å delta i selve omsetningen av alkoholholdig drikk gruppe 3, ikke er en stor praktisk utfordring som gir grunnlag for å redusere på kravene til omsetning av alkohol. Hensynet til å begrense personer under 20 års befatning med alkohol gruppe 3 er mer tungtveiende. Jeg viser i den sammenheng også til at unntaksbestemmelsen som åpner for at mindreårige lærlinger kan få anledning til å selge alkoholholdig drikk, ivaretar hensynet til de som er under praktisk opplæring med sikte på å utdanne seg til å få fagbrev.

Jeg vil på denne bakgrunn ikke tilrå en endring i alkoholloven som foreslått i representantforslaget

Forslag 5 om å endre alkoholloven slik at personer som har fylt 16 år, kan utlevere alkohol i gruppe 1 når en person over 18 år har daglig tilsyn med salget.

Som vist til i svaret under forslag 4, er et grunnleggende prinsipp i alkoholloven at personer som har befatning med alkohol selv må være over den alder som gjelder for kjøp av varen. Det gjelder også for alkoholholdig drikk gruppe 1. Personer som skal selge, skjenke eller utlevere alkoholholdig drikk gruppe 1 må derfor ha fylt 18 år. For salg av alkoholsvak drikk er det gjort unntak fra aldersgrensen. Unntaket innebærer at personer under 18 år kan selge drikk mellom 0,7 og 2,5 volumprosent alkohol, f.eks. lettøl, dersom en person over 18 år fører daglig tilsyn med salget, jf. § 1-5 tredje ledd andre punktum.

Jeg vil i forbindelse med dette forslaget, i likhet med for forslaget over, også vise til unntaket fra aldersgrensene når det gjelder personer med kokk-, servitør- eller resepsjonistfagbrev. Disse kan selge eller skjenke alkoholholdig drikk selv om de er under aldersgrensene i alkoholloven. I tillegg kan lærlinger og elever i kokk-, servitør- eller resepsjonistfag i videregående skole under praktisk opplæring i bedrift, likevel selge og servere alkoholholdig drikk når dette er nødvendig av hensyn til opplæringen. Det er da et vilkår at det foreligger en reell opplæringssituasjon, hvor salg eller servering av alkoholholdig drikk inngår som en del av en fastsatt læreplan. Jeg mener de ovennevnte unntakene i dagens regelverk i tilstrekkelig grad ivaretar hensynet til å få unge ut i arbeidslivet.

Jeg vil på denne bakgrunn ikke tilrå en endring i alkoholloven som foreslått i representantforslaget.

Forslag 6 om å avvikle statsforvalterens godkjenningsordning knyttet til søndagsåpne butikker

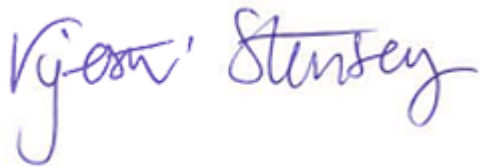
De siste tiårene har åpningstidene i varehandelen blitt vesentlig utvidet på kveldstid, ikke minst i dagligvarehandelen, etter at det ble frie åpningstider mandag til lørdag. Dette antas å ha skapt jobbmuligheter for skoleungdom. Det kan likevel være et visst potensiale for tilleggssysselsetting av skoleungdom på vanlige søndager, men mer søndagsarbeid kan gå på bekostning av andre hensyn.

Det er gitt forskrifter som gir status som typisk turiststed et stort antall steder i landet. Her er det normalt mulig med søndagsåpne butikker, i alle fall deler av året. Dessuten har mindre

dagligvarebutikker frie åpningstider i medhold av helligdagsfredloven § 5 andre ledd nr. 1. Lønnsomhet er en forutsetning for at unge skal få jobb i varehandelen på søndager. Fordi lengre åpningstid ikke nødvendigvis medfører økt samlet konsum, kan det å spre handelen på ytterligere en arbeidsdag svekke lønnsomheten, og dermed påvirke åpningstider og arbeidstiden ellers i uka.

Dersom kommunene skulle få myndighet til å tillate faste utsalgssteder uansett størrelse og vareutvalg å selge varer til forbrukere på vanlige søndager, er det fare for at næringsdrivende vil erfare at ulikheter mellom lokale regler vrir konkurransen. Antakelig vil virkningen over tid bli flere søndagsåpne butikker og en svekkelse av søndagen som annerledesdag. Begge deler er uheldig. Vi viser for øvrig til Stortingets behandling av Dokument 8:6 L (2020-2021) og Dokument 8:178 S (2023-2024). Vi viser også til drøftingen i NOU 2017: 17 punkt 7.2.4 hvor utvalget konkluderte med at kommunene bare bør «få rettsleg kompetanse til å regulere åpningstidene innanfor rammer som sikrer at reguleringa ikkje blir konkurransevridande».

Med hilsen

Kjersti Stenseng